

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

ТРЕТЬОЇ МІЖНАРОДНОЇ ЛІТНЬОЇ НАУКОВОЇ ОНЛАЙН-ШКОЛИ

**Adaptive Processes in
Education**

Collection of Materials

3rd International Scientific Summer Online School

Випуск 2(5), 2022
Issue 2(5), 2022

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ ТРЕТЬОЇ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ ЛІТНЬОЇ ОНЛАЙН ШКОЛИ

05.07-06.07.2022 року

Випуск 2 (5)

Adaptive Processes in Education

Collection of Materials 3rd International Scientific Summer Online School

July 5-7 2022

Issue 2 (5), 2022

Київ-Харків | Kyiv-Kharkiv
2022

УДК 37.014 (477) / UDC 37.014 (477)
А 28

Рекомендовано до друку засіданням Ради Громадської організації
«Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами»
(№ 3 від 23.08.2022 року)

Затверджено до друку рішенням засідання Вченої ради
Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків
(протокол № 1 від 28.08.2022 року)

Recommended for publication by the meeting of the Council
of the Public Organization «School of Adaptive Management of Social and Pedagogical Systems»
(Protocol No. 3 dated 23.08.2022)

Recommended for Publication by the Academic Council
of the Ukrainian Engineering and Pedagogics Academy
(Protocol No. 1 dated 28.08.2022)

Рецензенти / Reviewers:

Гриньова Марина Вікторівна
Marina GRINYOVA

доктор педагогічних наук, професор,
член-кор. НАПН України
*Doctor in Education, Professor, Corresponding Member
in NAES of Ukraine;*

Брюханова Наталія Олександрівна
Natalia BRYUKHANOVA

доктор педагогічних наук, професор
Doctor in Education, Professor;

Прохорова Вікторія Володимирівна
Victoria PROKHOROVA

доктор економічних наук, професор
Doctor of Economics, Professor.

Адаптивні процеси в освіті: збірник матеріалів (тез доповідей) 3-ої Міжнародної
А 28 наукової літньої онлайн-школи; [за заг. ред. Г. В. Єльнікової, М. Л. Ростоки; ред. кол.:
Л. О. Ануфрієва, Л. О. Бачієва, З. В. Рябова; упорядн. М. Л. Ростока]. Київ-Харків, 2022,
Вип. 2(5), 93 с.

Adaptive Processes in Education: collection of materials (abstracts) of the 3rd International Scientific
Summer Online School; [for general edr. H. V. Yelnikova, M. L. Rostoka; edr. col. : L. O. Anufrieva,
L. O. Bachieva, Z. V. Ryabova; comp. M. L. Rostoka]. Kyiv-Kharkiv, 2022, Issue 2(5), 93 p.

Збірник матеріалів Третьої міжнародної наукової літньої онлайн-школи «Адаптивні процеси в освіті» НЛШ-22, що відбулася 5-6 липня 2022 року в режимі онлайн, містить тези доповідей учасників та основні організаційні документи заходу. Тематику публікацій розміщено за науковими школами згідно з Програмою. Літня онлайн-школа є інтеграційною, єднає науковців, здобувачів наукових ступенів та роботу різних наукових шкіл: Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», Бердянського державного педагогічного університету, Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти НАПН України»; Інституту професійної освіти НАПН України, кафедри педагогіки, психології початкової освіти та освітнього менеджменту Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка та наукові мандри із зарубіжжя. У роботах висвітлено актуальні питання розвитку адаптивних процесів в освітній діяльності національних та зарубіжних закладів освіти. Збірник містить роботи, в яких розглянуто адаптивний характер освітніх систем Арадського університету «Аурел Влайку» (Румунія); Політехнічного інституту Порталегре (Португалія), закладів освіти США, Китаю та ін. У тезах доповідей розкриваються основні ідеї, проміжні та кінцеві результати наукових досліджень учасників НЛШ-22, що сприятиме активному обміну досвідом й застосуванню позитивних результатів презентованих досліджень вітчизняних та зарубіжних авторів у національній системі освіти України.

Матеріали НЛШ-22 можуть бути корисними для здобувачів наукової освіти та наукових ступенів і вчених звань, науковців, наукових працівників та викладачів освітніх закладів різного рівня організації, здобувачів вищої освіти та всіх тих, хто цікавиться проблематикою адаптивних процесів в науково-освітньому просторі. За порушення норм академічної доброчесності й етичних вимог до подання результатів наукових досліджень, за релевантність і достовірність змісту та поданих інформаційних даних у тезах доповідей на засадах чинного законодавства відповідальність несуть автори тез доповідей.

УДК 37.014 (477) / UDC 37.014 (477)
А 28

© ГО «ШАУСПС» / GO «SHAUPS», 2022
© Автори / Authors, 2022

ЗМІСТ / CONTENT	
Відкриття 3-ої Міжнародної наукової літньої онлайн школи	1
Організаційний комітет 3-ої Міжнародної наукової літньої онлайн школи	2
Програмний регламент 3-ої Міжнародної наукової літньої онлайн школи	6
Акімова Олена Михайлівна / Olena AKIMOVA Спільне викладання в класах з інклюзивною формою навчання в умовах воєнного стану [Joint Teaching in Classes with an Inclusive form of Education in the Conditions of Martial Law]	10
Бєляєв Сергій Борисович / Serhii BIELIAIEV Організація освітнього процесу в закладах вищої освіти у місцях активних бойових дій [Organization of the Educational Process in Institutions of Higher Education in Places of Active Hostilities]	12
Боднар Оксана Степанівна, Василенко Галина Дмитрівна / Oksana BODNAR, Halyna VASYLENKO Адаптивний компонент експертно-консультативної діяльності центру професійного розвитку [Adaptive Component of the Professional Development Center's Expert-Consultative Activity]	14
Бондаренко Тетяна Сергіївна / Tetiana BONDARENKO Моделювання навчальної діяльності майбутніх ІТ-фахівців засобами нечіткої логіки [Modeling the Educational Activity of Future IT Specialists by Means of Fuzzy Logic]	17
Гавлітіна Тетяна Миколаївна / Tetyana GAVLITINA Нові підходи та нововведення на адаптаційному циклі базової середньої освіти в новій українській школі [New Approaches and Innovations in the Adaptation Cycle of Basic Secondary Education in the New Ukrainian School]	20
Гапон Леся Олексіївна / Lesia HAPON Рейтинговий підхід до аналізу уроку словесності в адаптивному освітньому середовищі [A Rating Approach to the Analysis of a Literature Lesson in an Adaptive Educational Environment]	32
Германсон Галина Олегівна / Halyna HERMANSON Діджиталізація управлінських процесів закладу загальної середньої освіти [Digitization of Management Processes of a Secondary Education Institution]	34
Горішна Оксана Мирославівна / Oksana HORISHNA Принцип адаптивності у подоланні опору змінам у закладі загальної середньої освіти [The Principle of Adaptability in Overcoming Resistance to Changes in an Institution of General Secondary Education]	37
Груць Галина Михайлівна, Король Вікторія / Halyna GRUTS, Victoria COROL Використання аксіологічного підходу для управління організаційною поведінкою персоналу в адаптивному аспекті [Using an Axiological Approach to Manage the Organizational Behavior of Personnel in an Adaptive Aspect]	40
Дерека Катерина Олександрівна / Kateryna DEREKA Переваги використання сервісу Classkick при вивченні іноземної мови у фахових коледжах [Features Advantages of Using the Classkick Service When Learning a Foreign Language in Vocational Colleges]	43
Єльнікова Галина Василівна / Halyna YELNYKOVA Особливості підготовки дисертаційного дослідження в умовах невизначеності [Peculiarities of Preparing a Dissertation Research in Conditions of Uncertainty]	45
Жога Руслан Анатолійович / Ruslan ZHOGA Особливості адаптації майбутніх вчителів музичного мистецтва без початкового музичного досвіду в середовищі закладу вищої освіти [Peculiarities of Adaptation of future Music Teachers Without Initial Musical Experience in the Environment of a Higher Education Institution]	47

разів змінюватися умови існування системи. Це обумовлює необхідність внесення змін в процес дослідження та в текст дисертації.

Отже, умови невизначеності вносять певні особливості в підготовку дисертаційного дослідження, що полягають у моделюванні та свідомому застосуванні адаптивних процесів для досягнення мети дослідження.

Особливості адаптації майбутніх вчителів музичного мистецтва без початкового музичного досвіду в середовищі закладу вищої освіти

Жога Руслан Анатолійович

**Peculiarities of Adaptation of Future Music Teachers Without Initial Musical Experience
in the Environment of a Higher Education Institution**

Ruslan ZHOGA

ruslan20008@gmail.com

Важливим чинником успішного професійного становлення майбутнього вчителя музичного мистецтва є процес адаптації в освітньому середовищі закладу вищої освіти (далі – ЗВО). У ЗВО вчорашній школяр зустрічається з новими умовами навчання, викладачами, освітніми компонентами на сприйняття яких потрібні певний час та зусилля. У соціальному аспекті йдеться про процес сприйняття здобувачами освіти нової соціальної ролі, колективу, іншої організації освітнього процесу. Нове соціальне середовище ускладнює процес адаптації та органічне включення в освітній процес.

Процес адаптації, як міждисциплінарний феномен, є предметом наукового інтересу багатьох дослідників. Його вивчають такі науковці, як: К. Андросович, В. Бондар, І. Галецька, М. Дідух, Г. Єльнікова, В. Казміренко, Н. Кисельов, Г. Кравченко, О. Кривонос, О. Чистяк. Перше згадування терміна «адаптація» (від лат. *adapto* – пристосовую) відбулось у 1865 році. Запровадив його вживання фізіолог Г. Ауберг. Поступово проблема адаптації стає міждисциплінарною та отримує розвиток в соціальній, педагогічній та інших сферах.

Соціальну адаптацію, як одну з форм адаптації студентів-першокурсників, розглядає К. Андросович та визначає її як передумову майбутньої адекватної діяльності, необхідної умови її успіху без відчуття дискомфорту, напруженості та внутрішнього конфлікту особистості з професійним та соціальним середовищем [1].

О. Кривонос зазначає, якщо процес адаптації не відбувається своєчасно, то з'являється незадоволення процесом навчання, порушення психічних функцій, що значно погіршує освітню діяльність [2].

Особливого змісту адаптивні процеси набувають в музично-педагогічній освіті. Процес підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва має свої особливості. Вони полягають в синтезі педагогічної діяльності та музичної творчості; зумовлені емоційно-чуттєвою, художньо-образною та художньо-творчою природою музичного мистецтва в основі якого знаходиться невербальна мова спілкування.

Свої особливості має організація освітнього процесу. Заняття, які пов'язані з творчим, музично-виконавським розвитком здобувачів освіти, оволодінням ними інструментально-виконавськими, інтелектуальними, комунікативними вміннями мають відбуватись в умовах емоційно-позитивного середовища.

Ускладнення процесу адаптації майбутніх вчителів музичного мистецтва в першу чергу пов'язане з високими вимогами до розумової працездатності, музичних здібностей, високим рівнем відповідальності за власні дії, різнохарактерністю одержаної інформації. Значне збільшення обсягів нової та різнопланової інформації, стресові ситуації пов'язані з перебігом сесії, проблеми з наявністю вільних аудиторій та дефіцит часу для самопідготовки, порушення режиму дня – все це призводить до посилення адаптаційних проблем. Наявність перелічених чинників значно впливає на морально-психологічний стан та результативність навчання майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Важливою особливістю зарахування до ЗВО є врахування рівня допрофесійної підготовки вступників. Однак, відповідно порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти вступ на музичні факультети педагогічних закладів вищої освіти відбувається тільки за результатами мультипредметного тесту (раніше ЗНО), без творчого іспиту. Тобто поза увагою залишається інформація щодо наявності (рівня) початкової музичної підготовки вступників, їхніх музичних здібностей. Такий формат вступного конкурсу не враховує відсутність початкової музичного досвіду в деяких здобувачів освіти, допускає їх до зарахування в ЗВО та створює в подальшому суттєві складнощі при опануванні ними музичних дисциплін. У результаті процес адаптації для здобувачів освіти без початкової музичної підготовки значно ускладнюється. Окрім зазначених проблем студентів-першокурсників до них додаються такі утруднення як: відсутність звуковисотних слухових навичок; необхідність прискореного розвитку музичних здібностей, опанування музично-теоретичних і музично-виконавських дисциплін; утворення системи рухових навичок з уже сформованими руками, які частково втратили свою еластичність. Повинна здійснюватися доволі значна робота, спрямована на розширення системи адаптивних заходів з метою полегшення опанування цією категорією здобувачів освіти предметів музичного спрямування.

Отже, існує необхідність створення середовищних умов відповідно до адаптивних проблем вступників на музичні факультети педагогічних ЗВО без початкової музичної освіти. У напрямі вирішення цих питань та створенні відповідних форм та методів роботи з цією категорією здобувачів освіти і буде спрямовано наше подальше дослідження.

Бібліографія:

1. Андросович К. А. (2015). Психологічні чинники соціальної адаптації першокурсників в умовах освітнього середовища професійно-технічного навчального закладу: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.05. Сєверодонецьк, 274 с.
2. Кривонос О. Б. (2017). Організація соціально-педагогічної адаптації студентів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. № 7 (71). С. 69-799. DOI: <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2017.07/069-079>.

References:

1. Androsovysh K. A. (2015). Psykholohichni chynnyky sotsialnoi adaptatsii pershokursnykiv v umovakh osvitnoho seredovyshcha profesiino-tekhnichnoho navchalnoho zakladu: dys. ... kand. psyhol. nauk: 19.00.05. Sievierodonetsk, 274 s.
2. Kryvonos O. B. (2017). Orhanizatsiia sotsialno-pedahohichnoi adaptatsii studentiv. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*. № 7(71). S. 69-799. DOI: <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2017.07/069-079>.

Педагогічні умови формування правової компетентності майбутніх агентів з організації туризму в закладах професійної освіти

Заслоцька Анна Олегівна

Pedagogical Conditions for the Formation of Legal Competence of Future Tourism Agents
in Professional Education Institutions

Anna ZASLOCKA

zaslotskaya@gmail.com

За сучасних умов туристична галузь є однією з тих, яка не тільки розвивається сама, але й сприяє активізації діяльності у багатьох суміжних галузях, сприяючи економічному розвитку країни. Саме тому зростає потреба у підготовці фахівців, які володіють правовими знаннями необхідними для надання якісних послуг, здатних діяти у професійних ситуація відповідно до сучасних норм і законів.

У наслідок чого, особливого значення набуває пошук інноваційних методик для розвитку правової компетентності майбутніх агентів з організації туризму, що стає основним фактором їхньої успішної підготовленості до діяльності у туристичній галузі. У ході дослідження нами з'ясовано, що формування правової компетентності майбутніх агентів з організації туризму в закладах професійної освіти здійснюється у процесі вивчення навчальної дисципліни основи правових знань. На заняттях з виробничого навчання